

je kabara

Cikela ceman n'a Musoman kunnatoniseben

a ss bo kalo o kalo
jamana baerada la BP: 2046 Bamako (Mali)

Boko 161 nan songo d. 21
1999 SAN - MarisikALO

CMDT NI MALI KOORISENEYOROW: JIGIYA NI SANNAYELEN

Le 2nan

BUGUNI:

CMDT ni Musojeckuluw ye
Marisikalo tile 8 lañenamaya

Le 7nan

BOLOKOLI KISA BE COGO JUMEN NA BI?

Le 11 - 12nan

"Kalan be mog'o son hakili la,nka kunnafoni be mog'o bo kunpan na" (Yoro Ulen Sidibe)

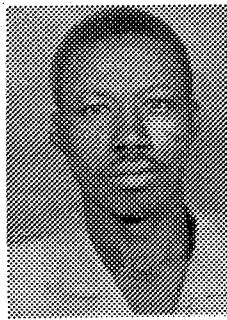
CMDT NI MALI KOORISENÉYORW

Jigiya ni sannayelen

Mali ye sahelijama na ye min ka soro fanba dennen don magan saba la : baganmara, jégemón ani sene na. Ni sene dakun tara K'a mafile soro siratége la, a bë ye k'a fo ko nafolo kasabi bele-bele bë ladon jamana kono k'a sabu ke koorisene ye. O nafolo ladonnen na, koorisenenaw (n'olu ye jamana denw ye), sara girinman bë lase olu ma CMDT fe baarakéyogonya kono na. O y'u ségensara ye. O k'o, CMDT bë deme lakika don a baarañgôñ koorisenenaw ma min bë daamu lase u ka sigidaw ma. Sirabalaben b'o la, ka taa se kénéyasow joli musaka bolomafaraw dili ma. Togoda ni kooriseneyorw bës ka jiidilisira bë taama CMDT fe. CMDT ka feere numan bolodenaw ani koorisenenaw ka sëbe ni césiri de ye nin sannayelen lase Mali jamana ma.

Nka nin bës k'o an tulo donna a la ko dijé waribonba cakeda "Banki Mognali" ye ciden dëw bila ka na jatemine na min bë "CMDT" cakedada labilali kan dijé nafolobatigiy ye olu k'a k'u sago ye. Laben konuman ni baarabolo numan feere tigelen minnu bë "CMDT" bolo bi kooriseneyorw la, k'olu lafili.

O sira cejugu minnu tara dijé waribonba fe k'u nesin CMDT ma, jamana cakeda lapasajekulu caman y'a jira k'o te ko benta ye. Degun ni bëno minnu b'a kofe o te doonin ye

jamanadenw ma. O siratége la jekulu ninnu caman y'u felaw ke sëben na ka jamana jemaaw ladonniya. An bëna jekulu saba ka sëben hakilina lase aw ma. An b'a jira aw la ko sëben ninnu kelen kelenna hakilina bës ye kelen ye. Lapasajekulu saba ninnu hakilinabaw file a ko kan :

Lapasajekulu minnu y'u felaw lase jamana jemaaw ma, "SYNAPRO" b'o la ka fara "Sikowu" ni CMDT baarakela köröw ka jekulu kan. U kelen kelenna y'a jira sëben kono k'u ye "FMI" ni "Banki Mognali" ka cidenkulu ka jaabiw soro jaabi minnu bora CMDT fesefeseli la ka a bila feereli minen kono yaasa a ka bila dijé nafolobatigiy sago la. Jekuluba saba ninnu k'olu ka hakilina na, cidenkulu nin ka kalo wolonwulabaara tun bëna nesin CMDT ka feerew barikayali de ma minnu tun bëna a to koorikoloma hake bota bë teme ninan toni ba 520 na. Nka a ma ke o ye ko fo CMDT ka feere k'a labila dijé nafolotigibaw ye. Lapasajekulu saba ninnu y'u kanto ko o ye wale ye min te ben abada. Wa olu te jen ni CMDT feereli ye. U ka daliluw b'u bolo wa dalilu lakikaw don. U y'u sarada. U felaw la, u y'a jirà ko kabini CMDT sigira waati min fo sisan (a san 24 ye ninan ye) koorisene ye barika soro Mali jamana kono. O bora baara labencogo n'a walwalancogo numan na CMDT fe Mali kooriseneyorw la. Dönniya minnu bë senekelaw la bi, o sabu numan bora CMDT la (kunnadali te de). Nin baara ninnu waleyali bës bë cikelaw ka netaa sabatili de nofe o min

ye CMDT hami fôlo ye. Wa CMDT y'a jeniyoñ fin a jema togodaw yiriwali la (sirabalaben, kénéyasow joli, yiriwa feerew tigeli cikejama ye). Min ye CMDT ni cikelaw ka Benkanseben ta fan ye, fiñe si ma ye CMDT la o tiiméni konuman na. Lapasajekulu saba ninnu y'a jira ko ha d'a kon ko Mali cakeda fen o fen bilala feereli bolo kan, o ko ma ke heere ye baarada ninnu si n'u baaradenw ma. A baarakéyorw labanna ka datugun. O misali juguw ye "SEPAMA" ni "SOMASAC" ni "SIKA MALI" n'u joggonna caman ye. A bëno kera u baaradenw ta ye. Bawo nin baarayorw ninnu dafirila a kofe buga. Ka da a kan fana ko cakeda feereli ni sabbaba ma ben Farafinna worodugyanfan jamana caman kono i n'a fo Burukina, Benen, Kognawari. Ka da a kan ko togoda jiidili feere kura barikamaw tara CMDT fe seneko yere netaa la Mali woroduyanfan na ka d'a kan tugun ko CMDT ye cakedaba ye min joda ka bon Mali soro la wa fana Farafinna yere bë se k'i waso n'a ka feere tigelenw ye. U y'a nini CMDT ka feerew ka barika. Fosi kana b'u la cogo si la kooriseneyorw jiidili la. Benkanseben ye dabali minnu siri yaasa cikelaw fana ka sendonyorw soro CMDT ka manankun na, o sira taamani daminenwa seginko t'o la fes. CMDT ma ke cakeda ye jamana ka soro dennen don min na ten gansan. Ci minnu dira a ma a k'u waleya togodaw ka netaa sira kan, CMDT y'o bo a sira fe

CMDT KUNNAFONI

hali.

Nin fela ninnu de dajirala lapasajekulu saba kofolen ninnu fe jamana kojenabbagaw la CMDT feereli kan. U y'a jira seben do kono ko ko benta te wa olu ma jen n'a feereli n'a walon-walonni ye. U kelen kelen y'a nini Benkansében baaraw kolosili ka kalifa jamana soroko ni farajonkan setigiba ma.

"Sikowu" togola, Yaya Tarawele y'i bolonc bila seben in na, "Synapro" togolata ye Mamadu Surake Bacili ye ; Yuba Kone y'i bolonc bila seben in na CMDT baarakela koro togola.

An b'aw ladonniya ko nin koje ma waleya bilen "Banki Monjali" ni "FMI" fe. CMDT feereli bora a ma bawo dalilu jolen ma soroc "Banki Monjali" ni "FMI" bolo. A ko kera maloyako y'u bolo fo k'u nimisa mun na u ye nin hakilina in yere ta ka cakeda nafama segeré n'o ye CMDT ye. A yere kera sababu ye dijé nafoloko cakedaba fila ninnu benna a kan ka sefa wari miliyari 150 bin ka bo Mali ka juru talenw na. O cikan donna Alasani Daramani Watara da n'ale ye "FMI" neamaa dankan ye, a ka taama na Mali la marisikaló tile 7 fa tile 12. Nafa te cakeda la bi Mali kono ka CMDT bo. Dugu 6000 hake de n'a bolo be noggon bolo (maa miliyon fila kalanna a fe) ka cike feerew n'a donniyaw lateme olu ma. Salon cikesan koorkoloma toni ba 520 de tigera CMDT fe. A y'o labara k'a donni ka taa feere dijé feereyorobaw la. A nana sefa-wari miliyari 94 de suuru cikeyorow la (o be ben cikelaw segensara ma).

Yusufu Jalo

Koori dogolabaara sara tilacogo dansigira duguyiriwatón w kono

Koori dogolabaara sara tilacogo dansigira duguyiriwatón w kono

Noggonye do senfen, zuwenkalo tile 24 san 1998, "SYCOV" ni "CMDT" ye noggon kumanoggonya Segu.

Kumanoggonya in tun be duguyiriwatónw ka dogolabaara sara tilacogo kan.

Dogolabaara saratilacogo kan. Dogolabaara sara tilacogo dansigira k'a ke seben na jamana togoda soroc yiriwalise-tigi y'a bolonc bila min na okutoburukalo temenen tile 13 san 1998.

A ninina cikelakolidenw ni "SYCOV" neemaaw fe u k'u wasa don nin dogolabaara sara tilacogo kura kunnafoni laseli n'a junjunni na duguyiriwatónw bee la, k'a a damine sannifeere damine na okutoburukalo fo koori wariw saratuma na, kunnafoni in ka duguyiriwatónw bee lasoroc.

Dogolabaara sara tilali danfaraw

Ni dogolabaara sara mumé mana soroc, a be tila kulu saba ni noggon ce nin cogo in na : Duguyiriwatón lataamani :

sefawari döröme mugan na, döröme naani be di o kama (20%).

Forobabaaraw waleyali : sefa-wari döröme mugan o mugan, döröme wooc be labila o kama (30%).

Baarakejekuluw nisondiyalan : mugan o mugan sefawari

döröme tan be di o kama (50%).

Nin jate la a be kolosi ko dogolabaara sara tilance de be i baarakajekuluw nisondiyalan dafé (50%).

Nisondiyalan tilacogo baarakajekuluw ni noggon ce Nisondiyalan n'o be ben dogolabaara sara mumé sorolen tilance a, o saradago file :

- Forow kunnafonidijekulu Döröme mugan o mugan, döröme (d.1) be di olu ma (5%)

- Sene magoñeminenw labarajekulu

Döröme mugan o mugan, döröme saba (d.3) y'o ta ye (15%)

- Sannifeerejekulu :

Döröme mugan o mugan, döröme saba (d.3) be di olu ma (15%)

- Sigida lakanajekulu :

Döröme mugan o mugan, döröme fila (d.2) be di olu ma (10%).

- Cikelaw kalanni n'u lafaa-muyajekulu :

Döröme mugan o mugan, döröme fila (d.2) be di o ma (10%)

- Baarakajekulu min be tow ka kunnafoniw fara noggon kan ani k'u ladi :

Döröme mugan o mugan, döröme kelen (d.1) be i o jekulu ma (5%). Katimu min file, o be jekuluw n'u ka baaraketaw walawalan

Baarakejekuluw	Foyoro ani baaraketaw
Forow kunnafonidijekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Forow bëe samani - Sene baara këcogo numanw matarafali - Koörikurujate - Sörjatemine kenew sigili forow kono
Sene magoneminenw labaarajekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Magoneminenw sëbenni (nogow ni senekeminenw) - Magoneminenw lasagoli n'u tilali cikelaw ni nogon ce. - Jurukani
Sannifeerejekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Koörifereyoro (silo) joli n'a ladonni - Koöri peseli (sumani) - Koöri peselen lasagoli - Koöri donni mobili kono, k'a lase izini na
Balikukanan jekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Balikukanan telinmanw waleyali dugu kono ka nesin musow ni cew ma (tile 45 kalan).
Sigida lakanajekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Dugukolono kubenbaaraw waleyali n'u kolosili - Falaw ni kobelaw labenni n'u ladonni
Cikelaw kalanni n'u lafaamujekulu	<ul style="list-style-type: none"> - Baarakalan ka nesin dugu cikelaw ma - Nëjirabaaraw - Sifilebaaraw
Baarakejelu min be tow ka kumafoniw fara nogon kan k'u ladi.	<ul style="list-style-type: none"> - Baarakejekuluw lafaamuyali n'u ladili. - Baara waleyalenw kunnafoni farali nogon kan - San baara kelenw nefoli.

Kolosili la, jekuluw nemogow ni duguyiriwatón de be fara nogon kan ka ke jekulu 7nan ye. O baarakekulu de be tow ka kunnafoni fara nogon kan ani k'u ladi.

Mun be nin baaraw waleyali nogoya ?

Yaasa nin baara ninnu waleyali konuman ka ke k'a nogoya fo sira dòw de ka taama tigitigi. O siraw file : Wale dòw keli be wajibiya duguyiriwatónw kan walasa nin feere talenw ka se ka tiime konuman soro.

Koöri dögölabaaara sara hake min ka kan ka di baa-

rakejekuluw ma, o be sëben duguyiriwatón sigili sariyasében kono.

Duguyiriwatón be k'u ka dögölabaaara sara bila banki la, walasa segesegeli be nogoya.

A be sëben CMDT, bankiw ni senekelaw ka benkansében kono ko dögölabaaara sara te ke ka duguyiriwatón ka juruw

sara.

Senekela nana minnu ladiyalifen soro san o san, segin be kf u sugandicogo kan. O la, sinsin be ke cikfeere taasenw bëe matarafali kan ciwara ninnu bolo.

San o san, dögölabaaara sara dondaw ka kan ka kiimé. O kiiméni kunnafoniw bf don cikesan baara kelenw mankutussében kono.

Duguyiriwatón ninnu ka jekuluw te se k'u ka baara ke ka a sabu ke gelyaw ye, feere minnu ka kan ka ta olu file :

- A be nini ka a don kun juménw y'a to jekuluw t'u ka baara ke.
- Duguyiriwatón nemogow ni CMDT baarakelaw be sigikafé ke. O kofé, töndenw bëe be laafaa-muya nogonyeba senfe, o min be ke sanni dögölabaa-ra sara ka di.

Nin feere tigelenw kofé nin yelema ma don jekuluw ka baara këcogo la san fila walima san saba kono, a be bëe duguyiriwatón ka baaraw ka jo.

A ninina duguyiriwatónw kelen kelenna bëe fe u k'u hakili to nin kunnafoni ninnu na kosebe k'u mata-rafa

CMDT KUNNAFONI

Koɔri dɔgɔlabaara sara tilacogo katimu duguyiriwaton kɔnɔ

Danfaraw	Zeri walima Zedéri duguyiriwatonw wari sarata tɔni 1 na	Zayeri duguyiriwatonw wari sarata tɔni 1 na.
Duguyiriwaton lataamani mugan o mugan d.4 bɛ di o kama (20%)	d.144	d. 216
Forobabaaraw waleyali mugan o mugan d. 6 bɛ di o kama (30%)	d. 216	d. 324
Baarakejekuluw nisondiyalan mugan o mugan d. 10 bɛ di o kama (50%)	d. 360	d. 540
Dɔgɔlabaara sara mume tɔni kelen na	d. 720	d. 1080

Kɔlosili : d. bɛ kalan dɔrɔmɛ

Zeri walima Zedéri duguyiriwaton minnu bɛ "PGR" la, tɔni o tɔni, dɔrɔmɛ 100 bɛ fara olu ka dɔgɔlabaara sara kan. O la, a bɛ t'i jɔ dɔrɔmɛ 820 na (100 + 720 = 820).

Zayeri duguyiriwaton minnu bɛ "PGR" la, tɔni o tɔni dɔrɔmɛ 100 bɛ fara olu ka dɔgɔlabaara sana kan. O bɛ taa bɛn dɔrɔmɛ 1180 ma (100 + 1080 = 1180).

Kunnafoniw ni cikanw

Laje do kera jumadon mari-sikalo tile 5 min nemaaya tun bɛ Jiko ni Togoda jiidili setigi (minisiri) Modibo Tarawere bolo. Laje in tun bɛ jamana koɔriseneyɔro kun kan. Koɔribaara taabolotigilamaaw bɛɛ ka cidenw tun bɛ nɔgɔnye in kene kan : CMDT ka cidenw, Sikowu ka cidenw k'olu fara setigi

(minisiri) saba wɛre kan. Jamana Sɔrɔko setigi b'o la, Nafoloko setigi ani Iziniko ni Jagoko setigi. Maa wɛrew tun bɛ kene kan i n'a fo Faransikaw ka yiriwadɛmɛbaarada ka cidenw ani "Banki Mɔnjali" ni Olandi jamana ka cidenw. Nin jamakulu ye fɔkaben ke

fɛn damadɔw kan. Olu file :

- Jamana koɔriseneyɔro bɛ ka labaara ni seneke feɛre minnu ye, yelema tɛna don olu la. Olu bɛ to u cogo la.

- Wajibi don bi cikɛlaw sen ka ye koɔriko konew nɛnaboli la. O kama jɔyɔrɔ bɛna d'u ma CMDT ka manankun na.

- Fɛɛrew bɛna tige sɔngɔbasigimusakada jiidili la minnu b'a to cikɛlaw ka sɔrɔw bɛ lakana konuman ka taa a fe.

- Dabaliw bɛna siri walasa dɔ ka fara koɔri bɔta hake kan ka sɔrɔ a ma ke ni tijeni donni ye lamini ni dugukolo la.

- Benkansɛben dɔwɛre bɛna labɛn CMDT ni Fanga ni cikɛlaw ni nɔgɔn ce min waleyali bɛ damine ninan ɔkutɔburukalo tile fɔka taa a bila san 2002 setanburukalo tile 30 la. Fan saba ninnu bɛɛ be na u bolono bila Benkansɛben in na.

Fɛɛrew bɛna tige walasa nin bɛnkan ninnu bɛ waleyala konuman sɔrɔ.

Marisikalo tile 8 san 1999
Jiko ni Togoda Jiidili
Setigida nɛmaa dankan
bolonɔ Mamadu Goyita

CMDT KUNNAFONI

Baarakejekuluw ka nisondiyalan tilacogo katimu duguyiriwatōn kōnō

Danfarawa	Zeri walima zedéri duguyiri-watōn wari sarata tōni 1 na	Zayeri duguyiri-watōn wari sarata tōni 1 nan
Forow kunnafonidijekulu mugan o mugan d.6 bē di olu ma (30%)	d. 108	d. 162
Sene magoneminenw labaarali mugan o mugan d. 3 bē di olu ma (15%)	d. 54	d. 81
Sannifeerejekulu mugan o mugan d. 3 bē di olu ma (15%)	d. 54	d. 81
Balikukalan karamogow mugan o mugan d. 3 bē di olu ma (15%)	d. 54	d. 81
Sigida lakanajekulu mugan o mugan d. 2 bē di olu ma (10%)	d. 36	d. 54
Cikelaw kalanni n'u lafaamuyajekulu mugan o mugan d. 2 bē di olu ma (10 %)	d. 36	d. 54
Baarakejekulu kunnafoniko ni ladili siratege la mugan o mugan d. 1 bē di olu ma (5%)	d. 18	d. 27
Baarakejekuluw ka nisondiyalan mumē dōgolabaara sara tilance (50%)	d. 360	d. 540

Kōlōsili : d. bē kalan dōrcōmē

U ko...

"Mali togodajekuluw labencogo ye labencogo lakika ye.. Maa bē se ka a mafilé, ka a ladege i bara. Ni togodalamaaw lakalanna waati min, k'u baaratigiya, k'u joyorō d'u ma, u bē u jeniyorō fin hali".

Roberi Sana
Senegali seneko setigi

***

"Ka se ka koori tōni ba 400 hake san (ba 520 bi) k'a kolobō, k'a doni fo jamana wēre, o tē ta laben ni césiri ni sēbe kō, ani degun dōw kunnī kō. CMDT bē sira kan min bē bō n'a ka kunnawolo ye. Kunnawolo in bōra "CMDT" ni cikela timinandi césirilenw ka jekabaara basigilen konuman na. O baarakejogonya kōnōna na,

CMDT hakili dalen bē kōrisenēnaw ka nafa sōrōli kan kōrisenēnēyōrōw la. O y'a to CMDT n'a ka baarafeserew ye san sōrō. CMDT n'a baaranjogōnōw ta ye kunkorōta ye".

Miseli Fise
Faransi Bagiko Jiidili Cakeda
"CFDT"
Nemaaba

BUGUNI

CMDT ni Musojeckuluw jera ka musow toggola don lajenamaya

Marisikalo tile 8 ye don kerenkerennen ye ka nesin dijne musow ma. O kama, dijne seleke naani na, musow be nenaew ni barsenw sigi fan bese. Jekaf ninnu caman be boli musow ka nenaemaya taabolo numan sira ninini kan walasa u ka se ka daamu sor a dakun bese la. Taasibila hukumu kono, Bugunikaw ma to ko. A musojeckuluw ni CMDT y'u tege di nogaon ma (u be nogaon bolo kakro) ka don kerenkerennen in lajenamaya. O de y'a to Kolojeba n'a lamini musojeckuluw, Yanfolila n'a lamini musojeckuluw, olu manu u fara Buguni musojeckuluw kan. Nin don, baaraw damineha Buguni dogotoroso sanuyali la. Musojeckuluw ye furakeliyoro in furan, k'a ko, ka tila k'a josi. Namanw cera u fe ka taa u fili fo yoro jan. O temenen ko, jekaf do sigira musow fe Banan Burulayi ka jaboso la. O babu bolila marisikalo tile 8 nacogo kan k'o kerenkeren musow ye. Jekaf in senfe, musow da sera fana u ka kenyea n'u ka netaa sabatisraw danni ma ani wari labaarracogo n'a lamaracogo. O ko, musow ni ce w y'u sensen ka

Buguni CMDT bolofara magen. Nenaew minnu bolodara musow fe yen, olu sin-sinna musow ka kalan kan ani sebehw labencogo n'u ladoncogo. Soroko siratges la, musow y'u wasa don kafo jiginew n'u nogaonna caman na bawo u y'u nafa don u yere ka netaa sira kan. Kunnafoi soroli ni danniya ninini siraw fana lajeyara musow bolo nenaew in senfe wa ladiyalifen caman dira.

Ninan marisikalo tile 8 bila-la muso ni den ka kenyea sabatili hukumu kono. An balimamuso Sunbunun Lalayisa Diko n'ale ye Buguni CMDT caden do ye min be musow ka netaa sabatili bolofara la, ale y'a jira k'ale hakili latigelen don ninan hakilina waleyali konuman na. Bawo a ka fo la, salon ta ye sira sor a sabu ke bese lajelen ka cesiri ye. An balimamuso y'a jira ko do bena fara cesiri in kan yaasa kenyea be sabati muso ni den ye, du ye. Bawo kenyea te muso kelen kunko ye. Bese lajelen kunko don. Ce fara muso kan. Walasa kunkorta ka bo nin baara bolodalen in na, fo ce ni muso ka u ka kenyea korsijne. O korsijneni be teme furakelisow ni togoda kenyeasow matrafali fe.

Joda min be musow la togodaw la, kolokolo te. K'a damine nakobaara la ka taa a bila baganlamara ni sisselamara la, ka teme nojigimesigi ni jago misenniw fe fo ka se foro baaraw ma. Nin baaraw si te se ka taa kenyea ko. Kenyea jidili ntuloma folo ye sanuya ye. Banaw keleli la, musow ka se togoda kenyeasow la i n'a fo an balimamuso Sunbununa Lalayisa Diko y'a jira cogo min. A ko a b'a nini bese fe, ce ni muso, bese k'i wasa don kenyeako ladiliklaw ka kunnafoi la walasa ninan marisikalo tile 8 hakilinaba kiimedon be bo ni bese ka kunnawolo ye.

Buguni marisikalo tile 8 nenaew kuncera ni musontolatan ye. Pasadimi ma ke an balimamuso ninnu si negela y'a don. Jama min bora Buguni marisikalo tile 8 nenaew la, a famana ka ye Bugunikaw ka fo la. Maa caman yera a nenaew la. K'a ta Buguni dugu tigil la ka taa se kubeda nema ma, kafotigi, ani Buguni cakedabaw ka nonabilaw : CMDT, Buguni kenyeaso, ani cakeda werew ka cidenw. Musow toggola don bangera kunkorta lajinan Buguni kubeda kono.

Yusufu Jalo
Jekabaara ka ciden
Buguni

Marisikalo tile 8, musow tɔgɔla don

Hadamadenw ani baganw dara k'u ke ce ni muso ye. Cεya te sabati muso ko. Musoya te sabati ce ko. O b'a jira ko cew ni musow ye nɔgɔn taalan ye. Kabini musow tɔgɔladon sabatira dije jamanaw bεe lajelen kɔnɔ, san o san musow be gintan suguya caman laben marisikalo tile 8 don, walasa k'u jɔyɔrɔ n'u basigili dantige, denbaya, duguw ani jamanaw kɔnɔ. A kera cogo o cogo, musow ka kewalew de b'u ke denbaya, duguw ani jamanaw ntulomaw ye. Lawale la, n'i ye cεbakɔrɔ ye k'a kun kɔrɔta, kana nininkali ke a muso ye laadiri ye.

Sisan, cew ni musow te nɔgɔn na laadiriya kosɔn. Nk'u be nɔgɔn na jɔyɔrɔ de kosɔn. Musow k'u kera bolokɔfε fen ye cogo bεe la, k'u be "damakεnε" de nɔkan, sira bεe kan, ko denbaya musakakow ani fasobarakow bεe ye cew ni musow kunko ye. O jɔyɔrɔ min be ka nini musow fe sisan, o de nana n'u tɔgɔladon basigili ye, farajela ani farafinna. A mankan be dije jamana bεe kɔnɔ. O be faamu, bawo sira caman kan, hakiliw yelemana i ko kalan sira kan. Muso kalannenw cayara.

Nɔgɔnsirataama sababu la, danfara te duguw ni nɔgɔn ce tugun. A te jamanaw ni nɔgɔn ce tugun. Hakiliw yelemana sababu werew la, i ko arajo, jabaranin minnu lamenni n'lajeli be ka bonya ka taa fe don o don. Hakiliw yelemana ka masɔrɔ musow ka kubenerw

cayara jamanaw kɔnɔ, an'u kɔkan. Musow be nɔgɔnye cogo bεe la. N'u ye nɔgɔn sɔrɔ kene kelen kan sa, musow ni cew damakεnεliko kuma dɔrɔn de b'u da kɔnɔ. N'an be kuma tijε yεre la, an be se k'a fɔ ko muso jɔyɔrɔ kolo ka girin kosebe hadamadenya sinsinni na, bawo a kera dogo la o, a kera kene kan o, cew ka walew diya ka gelen musow ko. O siratege la cew ka kan ka damakεnεwale in latigeli nɔgɔya musow bolo. A ka gelen ce dɔw ma, k'a men u tulo la ko cew ni musow bεe ye kelen ye hadamadenya ko dɔw latemenni na. Cew ni musow te se ka ke kelen ye ko minnu na, olu dɔnnen don : kuma bεe mana fɔli kama. Nka n'an y'a laje konuman, muso caman be ce caman jɔyɔrɔ fa, sira caman kan i ko musakakow n'u nɔgɔnnaw. Muso gatigi ka ca, ce caman be ga minnu kɔnɔ, n'u te sɔrɔ ke, bawo sɔrɔ be cekunda, a be musokunda. Ni ce minnu m'o jate minε, olu be sege u ka dinεlatige la. O tuma, an ka musow tɔgɔladonw gintanw ladiya u bolo, ka masɔrɔ musoya te muso tijε, musolan kolon de be musoya ke mɔnε ye.

Ni muso y'a yεredɔn, k'a bangebagaw, a balimaw, a furuñgɔn w n'a kokεnɔgɔn w gasi sigi, a ka c'a la olu yεrew b'a gasi sigi, a ka kan ni jɔyɔrɔ min ye, o be d'a ma. O de kosɔn, an y'a jira ko musow kakewalew de b'u ke ntulomaw ye.

O kewale tilayɔrɔ ka ca. An

be se ka kubaba minnu f'a la, olu file :

Ladamu, sabati, munun, laadiriya, timinandiya, kɔnɔnan-diya, numanya, jelenya, kiseya ani faamuya. Muso mana ke cogo o cogo, a ka kewale te se ka temen ce kan gansan. O kɔrɔ ye mun ye ? O ye muso neli n'a juguyali ye. Ni ce benna muso jugu ma, o ye dusukasiko ye, bawo a b'a ce ka dinεlatige ko caman gelyea. N'o dun gelyara ce bolo, a te lafiya. Ni ce ma lafiya, a hakili bεe be nagami, a garisege be nagasi, a be kεne a yεre kɔrɔ, kuma te denbaya ma. Muso jugu laban b'a ce bila sira jugu kan. Muso jugu suguya ka ca, i ko denmu-so jugu, balimamuso jugu teri-muso jugu ani furumuso jugu. A si kelen ma fisar ni si ye. O la sa, ni musow y'u cesiri k'u b'u ni cew damakεnε neli sira fe, dinεlatige walew latemenni na, fen min be f'u ye, o ye yεre dɔn ye. Ni yεredɔn tilala ce la, o kɔrɔ ka nɔgɔn. Nka n'a tilala muso la, o be fili a yεre ma, cogoya la, min b'a kɔrɔnni gelyea kosebe. N'o kera sa, a te bangebaga dɔn a yεre la tugun. A te balima dɔn a yεre la, kuma te teri wali furunɔgɔn ma. A b'a yεre fisaya be ma. O muso suguw de be muso tow taamasira janya. Ni muso kani, a gasi sigili be ke wajibi ye, a sagonankow keli te digi ce la. Hali n'i ye muso numan fisaya n'i yεre ye, o be faamu, bawu nimisa t'a la. Nk'a ko be sara numanko de la. Ala k'an bolo ben numan ma.

Yusuf Famori Fane

Cakedaba fila y'u bolo di njogon ma Kolonjeba togodaw jiidili kama

Taare ! Taare ! Nin ye hakilina kura ye jama-na togodaw kono. Nin misali numan bëna waleya Kolonjeba kono. Misali in ye mun ye ? Dower te CMDT ni "Save the Children", ninnu cakedaba fila de bën' u fanga fara njogon kan ka Kolonjeba n'a lamini cikébugudaw ka jiidili dabaliw siri njogon fe.

Mali jamana kono bi, demejekulu min carincarinnen don a nefe, o te dooni ye. hake t'a la. Bëe n'a ka ferew don. Bëe b'a ka baaraw ke a dan na. Si ka sira te si fe. Wa dow yere b'i sen da dow ka baa-ranow kan k'u nooni. Nin demejekulu bëe dun be fen kelen de nofe : ka togodaw ka netaa sabati. A dola, nin baara ninnu be ke minnu ye, nin deme ninnu be lase minnu ma n'olu ye togodalamaaw ye, olu yere ta ye kononafilia ye a ko la. U t'a don u ka kan ka dönsen kelen min ta demejekulu caman ninnu ka demefeerew la, demefeesre minnu be fen kelen pe dörön de nofe : ka togodaw ka netaa sabati. CMDT ni "Save the Children" taasira o kewalew kan ka a fo k'u be u foosi ka bɔ nin bogodogi la, k'u fanga ke kelen ye ka netaa fanga sorolenw sinsin Kolonjeba n'a lamini konona na. Nin taasi in bora hakili falenfalen dɔ senfe

min kera Kolonjeba "Save the Children" cakeda la Marisikalo tile 9 don.

Bolodijogonma baaraw bëna bila mine min kono, o ye kalanko minen ye. Balikukan nasira la "Save the Children" n'ale ka feerew bëe nesinnen don denmisew de ma, ale ye maa 17 473 de kalan san tan kono Kolonjeba (ka a taa kabi san 1988 fo san 1998). O jate la, musow ye 7108 hake ye. CMDT ka maa lakanenw be jate miliyon sere de la. Wa fana CMDT ye Mali jamana ka cakeda ye. "Save the children" te o cogo la. Ale ka baaraw be se ka bala ka jo (o te anw ka lanini ye). Yaasa ka o degun sugu n'a njogelyaw kunben faranjogonkan ye wajibi ye i n'a fo cakedaba fila ninnu ka cadew y'a jira u ka hakilina falenfalen senfe cogo min. Baara minnu be ka ke, u bëe lajelen nesinnen don togolamaaw ma. U ka netaa ma. Walasa u ka bɔ kononafili la cakedaw ni njogon ce, bolodijogonma ye cakedaba fila ninnu ma wajibi ye. Ben kera o kan. Walasa k'a naniya lajeya nin hakilina talen kan, "Save the children" y'a kannabɔ CMDT ka kalanko bolofara ma Buguni u ka u sen don u ka denmisenninw ka kalan bolodalen dɔ la min be damine awirlikalo tile fɔlɔ ka taa a bila mekalo tile 15 la. Nin tile 45

kalan min benna ke Kolonjeba, a be boli musojekulu ni denmisenjekulu töndenw lajoli kan ni feerew ye minnu b'a to u be se k'u magow n'u ka sɔrɔdaw nənabɔ u yere ye. Wa fana a kalanden caman be se ka kuna-foniw lase Jekabaara n'a njogonnaw ma.

Ni nin baaraknjogoya ye sira sɔrɔ, a be ke sabu ye ka danaya sinsin jama ni cakedaba fila ninnu ni njogon ce. A dola, u be dɔ fara u ka cesiri kan feerew ninnu waleya konuman na. Wa fana a be ke sababu ye ka tungafctaama njogoya Kolonjeba n'a lamini maaw bolo. Nin sira ye kunkorota sira ye i n'a fo njogonyekelaw da sera a ma cogo min na. Nin misali numan kene kan "Save the children" bolofara min be Kolonjeba o nemaaba Boranabe Jara tun be yen ani Bakari Keyita, Seki Jabate, Danseni Dunbuya n'olu ye Jarake baaranjogonw ye. Buguni CMDT kalanko dɔnkotigi Daniyeli Kulubali ani CMDT nemaayasoba ka Togoda jiidili cakeda ka maa tun be yen n'o ye Dɔnkotigi Mamadu Lariya Sise ye.

Maa ninnu y'a naniya ka baaraknjonya hakilina nafama in waleya ka tila k'a sinsin cakedaba fila ninnu ni njogon ce Kolonjeba n'a lamini kono.

**Yusufu Jalo
Jekabaara ka ciden
Kolonjeba**

Nkuruniko kera kamanaganko ye

Kolonjeba kubeda kono bi, dugu damadow be yen, nkuruuni carinna yoro minnu na. Senekelaw t'u ka baaraw masoro k'a sabu ke nkuruni caya kojugu ye. Dugu bee y'i ta soro a ko la ; k'a damine Tusegela arondisiman n'a laminiw na fo Wakoro dugu n'a laminiw, Sikoroni ni Woropaana ni Kakela n'u laminiw. Nkuruni tun be nin duguw kono i ko dimogo be were la cogo min na.

Kakela min be bada kerewe, banakotaga te masoro yen tile fe. N'i be nogoo don nakosuman koro, fo n'i ye i bolokala meleke ni fininkolon ye. O ko i te se k'o baaraw masoro nkuruniw fe. Nin ye kamanagankoba ye k'a sabu ke n'a tora nin cogo in na, a be ke kejekoko ye an bee bolo. Lawale la, Poroze do tun ka baaraw nesinnen don nkuruni keleli ma. Olu tun be

badakerewelaw ponpe. Bi, o y'o baaraw lajo. Kabini ne danna, n si ye sanji 29 ye bi, n ma deli ka nin nogon ye. An b'a jini jamana setigibulonba fe (guworenaman) a k'an deme ni feerew ye walasa ka nkuru ni silatunu an ka sigidaw la.

Namori Kone
Animateri ka bo Wakoro,
Tusegela arondiseman na.

Koperatifu Jamana bangera den kura la

Koperatifu Jamana ye cakeda ye, min ka baara nesinnen be kunnafonisebenko ni gafe dilanw ma, ani seko ni dongo siraw sabatili ma. Jamana ka den kura in ye baaradegeyoro kura ye min be Lafiabugu. Sibiridon, mariskalo tile 6, san 1999 Jamana nemogoba Amidu Konate n'a ka baarakelaw bee lajelen ye nogon soro yoro kura in na, ka fara mogoba caman kan. Olu la, seko ni dongo minisiriso nemogoba madamu Aminata Daramani Tarawele tun b'olu cela. Kené kan, mogo folo min ye kuma ta ka jama bisimila, o kera an balimake Hama Goro ye. A ye yamaruya jini setigi Aminata Daramani Tarawele fe, yoro kura in dayeleliko la

folo. O dir'a ma tuma min, a y'a jira mogow la, ko an file kené min kan nin ye, k'an be kunkorota ni nisondiya ni wasa kené de kan, k'o siratige la, n'i y'a jate miné, baaradegeyoro kura in ma jo Mali Seko ni Dongo tigilamogow dama kama, k'a joro Farafinna bee lajelen de ye. O temennén ko, Olandi jamana den min sigilen be an fe Mali kono yan, n'o y'an balimake Zanwile Sofere ye, ale fana ye kuma ta, k'a jira ko yoro kura in joli hakilina bora an balimake Hama Goro de la. Sabu, bamananw b'a fu ka nzanan do la ko : "Junu te san soro juru ko". O misali do ye Hama Goro ka baara in ye. Ka a masoro ale de kera sababu ye ka seben ci a teri Olandikaw ma, k'a jir'u la, n'u be se k'a

deme seko ni dongo sabatilisira kan. San fila o ko, u ye Goro ka seben jaabi ni yoro kura in joli y'an ka jamana kono. O temennén ko, kuma dira Olandi jamana lasigiden ma. Ale y'a jira ko yoro kura in jora walasa ka do fara Olandi ni Mali ce teriyasiraw sabatili kan ka taa a fe. A y'a jira fana ko nin ye ko damine ye, ni Alasonna ma. Nin bee temennén ko, an ka setigi n'o ye Aminata Daramani Tarawele ye, ale soro ka yoro kura in togo da ko Farafinna Tile, ni nansaraw ko "Soleil d'Afrique". Togo in n'a koro be nogon na. Nafolo kasi bi min donna yoro in joli dafe, o taar'i jo miliyon 30 la, sefa wari la.

Ala ka seko ni dongo taa ne.
Yusufu Famori Fane

BOLOKOLI KISA BE COGO JUMEN NA BI ?

Kabini an fa, kabini an benba, den ceman fara den musoman kan, a be siginegekoro an fe yan. Kulu be n'a sigikan don cogo min, Mali kono, siya bee n'a ka laada don ten. Bolokoli y'an ka laadalakow do ye minnu batoli y'an ka jenamaya sinsinbere ye.

An karamogo Richard Toe y'a hakilina fo. A ko : Bolokoli ye laadalako y'an fe. Nka laada min don, maa caman be yen, o t'a bo yoro don. Dönnikelaw ko : k'an farafinw buruju bora Misira jamana kan. Nin kuma in be se ka bonya döw hakili ma. Misira tun ye farafin jamana ye. Hali an b'a fo yoro min ma bi ko "Egypte" farafin jamana tun don. Farafin minnu tun be yen, olu de ye dije mögo somogoyalen fôlô ye. Farafin de ye dije den fôlô ye min sômina ka dije dôn, ka ko dôn dije mögo to bee ne. O farafin kodonnaba minnu tun be yen, ni arabuw k'u ma ko "firaunaw", tubabuw ko "farahons", an ye bolokoli in de soro olu fe. An n'olu ce be san 7000 bo. Dönnikelaw y'a jira, k'olu de tun be bolokoli ke, k'a ke ka furu don, ceman nj musoman ce. Furu bonya koson, u ka diine de tun be nin wajibya u ma. O tuma, ni ceman ni musoman sera furu ye, ni bee benna furu in ma, ceman tun be sigi nege koro. A ka ceya yoro min musomannen, o be bo a la. Musoman fana yoro min ceyalen o be bo o la. O la, a b'i n'a fo ko bee jenna n'a ye k'i fari yoro do mab'i la, k'i

ke do in do ye. Furu koro de ye : ka joggon dôn ye. Den min mana bo a la, o de mabonyalen don Ala bolo.

Bolokoli donna an ka dönniya kono nin cogo in na. A donna an ka naamu kono, ka don an ka waleya kono, ka ke laada ye. An y'a ye ko bolokoli ye minen ye, sabu a be ko do ne. Bolokoli be mögo bo denmisenna la, k'i don mögobaya la. I ka kan ni dönniya min ye sigi la, o be nefo i ye bolokoli sen fe. A tun be denmisennin ma k'a t'a san 13 fo san 15. A be o waatijan min ke joggon kan, cew be ceya temensira dôn. Wa musomanw n'u sigira negekoro, musoya taabolo bee be nefo u ye : i furuce minecogo, den soro n'a ladoncogo, ce mansaw bonyani, mananbagamusow be nin dönniya bee d'u ma. O la u be mögoya gasiw dôn. Nin kalan min be bolokoli kono, o nafa ka bon n'a waleya ye.

Musoya ye koba de ye. Bari muso ye jenamaya sun ye. Fo a ka dönniya soro, a be na den minnu wolo, k'olu ne sigi. Musomannin ka bololi hakilina koro de ye min ye n'an benbaw m'a ke gasan.

Nka bi, dije teliyara. Mögôw nata bonyara. O y'an danbew lagosi, k'u tije pewu. Fo an bee lajelen k'a faamu ko musoya fana be kalan de. Musoya be soro dönniya min kono, a be soro sira min fe, an ka farafinna sigi yere be joggon cogo min, nin si te nefo bolokoli kono bilen. Ka d'a la an be tile min na bi, u be denmusoman jenrenin ta, a

wololen dögökun kelen ka taa di dökötöro ma, wali numumuso ma o k'a boloko. O fana be na ke mögo ye ka n'a yere soro do bölen don a la, a te kun dôn min na. Foyi te nefo a ye. Denmisennin ncinin sigili negekoro, o ye bolokoli bo a minen kono, k'a hakilima yoro b'a la, k'a nafa ban pewu. Ni musoya ma nefo denmisenninw ye, n'an y'o dönniya sira bila, u be bo ka taa a jenini u yere ye. U be waraden min wolo o la, o te ke wara ye u dörönw ma de, o be ke wara ye dije bee ma.

Nin tun ye Richard Toe hakilina ye bolokoli kân.

"AMSOPT" ye banumanketon ye min sigilen be musomanninw ka bolokoli keleli kama. A nemaa ye Sidibela Kadidia Awudu ye dakurunjé damado fo bolokoli kan. A ko : Bolokoli ye wale ye min be ke musokoroba döw fe. U be musomannin ka musoya yoro döw tige. O kun ye :

- Do ka bo muso nege la, a denw ka ke halala ye.
- A ka se a ka taafebolo la, k'a yere mara fo furu.
- Muso ka sanuya ye.

An ka maakorow ko : ko ni muso bolokora, a ce be se k'a manç dila na, k'a k'a yere sago ye. O la, kafonogonya diya fanba ye cew ta ye. Ni musomannin furula, a ka soro npogotigi ye, o b'a jira k'a lamaralen don ka ne. A ba be nisondiya. A be kunnawolo. A ye du danbe sankorotalen ye. Musomannin bolokokun ye a mansaw ka kunkorota soro a furu don.

Bolokoli suguya ka ca; kun forin bë ye, bëe ce b'a la ani körçfuranni k'a jençrō. Nin wale iñ bëe n'a keyçrō don an ka jamana in kōnō. Bari siyaw ka sariyaw te kelen ye. Wa nin si te taa musomannin ka jani kō. A wale in welecogo ka ca : dōw ko bolokoli, dōw ko selijili, dōw fana ko siginegékörō, dōw yere ko fihi. Bolokoli in dōgokun naani kōnō, musomannin ka dinelatige sira bëe be jefo a ye mananbagamusokörōba fe, i n'a fo : furu batocogo (cenimusoya, den wolo, manjigin, mögo bonya) kirisiw nafa, danbe lakanacogo, musoya gundo bëe de tun be ke musomannin tege bolokodenso la. Bari a be keneya dōrōn, a be di a ce ma. O tuma, bolokoli tun be ke k'a ta denmisennin san 13 fo ka taa se a san 15 ma. Kalan min tun be bolokoli kōnō, o de y'a to maakörōw tun b'a fo ko musoya masiri ladamunan don.

N'i y'a jatemins, cew be siran musow je, bari u b'a fo ko : muso yere de b'a den fa dōn. O de la walasa muso ka se k'a

Jekabaara

Labolikuntigi

Tumani Yalam Sidibe
Sebennekulukuntigi

Yusufu Jalo

Sebennekuluku

Bakari Sangare

Amadu Gani Kante

Yusufu Fane

Jekabaara ni ONG cesira

taamabaga

Fanta Kulibali

Legenw këbaga

Nuhun Madani Tarawele

ko Banun

Baarakéjögönw

Makoci, SNV, OCED

Hakebota:

11000

yere mara, ka dan a ce kelen ma, fo k'a negekun tige. Ko ni do bora a nege la, ko muso denw bëna ke halala ye. Musomannin ka bolokoli sinsin kun tun ye nin ye. Nka bi, o taara ka danni ke, ni birifini min tun be bolokoli kan o farala a mëenna. Bari o musomannin ka dōgon bi, min te den wolo sani a ka furu soro. O, a dun be fo ko bolokoli be muso tanga yëremabila ma. Masuban caman be musoya la, bolokoli de b'a lase an ma. I n'a fo :

- Basi bënnin bolokoden wali kënõmuso kan fo ka taa se a saya ma.

- Jalibana (ni dōw ko ko negejanan)

- Jigini geleyalı musow ma : bolokoli be jolifon min to, den sira jinito kun be balan o la. O be se k'a kunsëme nagami, wa o de be na ni denfolo ka lagalagatoya ye.

- Sugunetilanabana, jolifon in be den bali boli min na, a tagakasegingto be digi muso sugunëbara kan k'o ci.

O ye muso ka dinelatige tiñenye, bari a te se ka sugune mara tun. Sanga ni waati kasa b'a ko.

- Musoya yobali ye furu caman sa an fen yan. Ni jolifon farala den natofe, sogo te jögon minë bilen. A be ke o ce jena k'a muso be tulonke la.

- Kafonjögonya geleyalı muso ma : minnu be nöröli ke, u be danin min to, laadajoli te bo kosebe, o be kónodimijugu se muso ma. Ce fana temeni o danin fe, o dimi bonya koson, cenimusoya jorø be k'a la. A têna diya dōn ce ko la. O jatige be se ka muso cawu-cawu.

- A be nkoyökuru falen dōw musoya la, fu be maloya ka

gëre ce la.

Nin bëe ye nagantan ye minnu be soro bolokoli fe. Sidibela Kadija K'ale b'a jini jama bëe fe : dugutigiw, u ka körösigliw, furakélilaw, alima-minw, dugu kantigiw, namakalaw ani dutigiw fe, ko bëe ka hakili jagabo ke ka taa musow yorø. N'i y'a ye mögöw be fen min ke a mëenna, a donna u ka dönniya kōnō, o wulili te ke ni fanga ye. O be ke hakili de ye, ben ni kelenya kōnō. Bari, fen o fen dije na, n'i m'a kanu i yere ye, i b'a kanu mögö wëre ye. N'an ye jögon bonya dinelatige kōnō, ka ko to jögon ta la, an be jögon bila sira numanw kan. N'i ye denmisenni ta ka taa boloko, i y'a jogin gansan. Bari i ye do tige ka bo a sogo la fu, ka soro a t'a kalama. I y'a töro. Wa n'a taara ni' ye fanga la, a jo b'i la fasayi. O de y'an balemauso soro, min naginna faraje jamana kan. Ale y'a jo ban kele la, bari mögö t'i ka jamana laada ta, ka taa o sigi wali jamana kan. Ala k'an bëe son hakili numan na.

Fanta Kulibali

CMDT mögö minnu ye

sebenni ke boko in kōnō;

Madu Yusufu Sise - Bamako;

Dawuda Matiye Dawo -

Bamako;

Mamadu Lariya Sise -

Bamako;

Usumani Tarawele - Fana;

Daniyeli Kulibali - San;

Amadu Teli - Sikaso;

Musa Zana Tarawele -

Kucala;

Siyaka Dunbiya - San;

Yusufu Jimé Sidibe - Kita